

MUSEO ETNOLÓGICO DE NONASPE / MUSEU ETNOLÒGIC DE NONASP

"Lo museu parla"

El patrimonio cultural lingüístico aragonés en el Bajo Aragón-Caspe. Memoria oral, año 2016

El patrimoni cultural lingüístic aragonés en el Baix Aragó-Casp. Memòria oral, any 2016

Organiza: Amics de Nonasp

Colabora: Gobierno de Aragón e Institut Ramon Muntaner

ENTREVISTA A PLÀCIDO JÚNCAR TENA (Barber)

DATA I LLOC DE NAIXEMENT: 1934, El Prat de Llobregat (Barcelona). Fill de pares de Nonasp, als 2,5 anys ja torna a viure al poble.

DATA I LLOC DE L'ENTREVISTA: 29/08/2014 casa de l'informant

ENTREVISTADORA: Pepa Nogués

DURADA TOTAL: 20'24''

SUPORT: VÍDEO

FORMAT: MP4

...

1'50''

P: Així va començar vostè per compte propi al perxi.

R: Sí. I jo a la barberia (que té a casa) vaig començar després de casat, lo menos dos anys després. Vaic fer el quarto baix, vam anar a Barcelona a comprar els muebles, los sillons aquells, i els vidres que tinc abaix també me'ls van portar de Barcelona d'una família de la güela que eren germans i tenie una fàbrica de vidres, d'espills, i me'ls van portar aquí a casa.

P: I els sillons que tenim al museu?

R: Eixos sillons los vaic anar a comprar a Barcelona per mediació d'una amic que tinc aquí, Lo Navarro lo consogre de l'Hipòlito...

P2: Se va casar al 60 i lo menos 2 anys més tard va ficar la barberia. Després vam anar a Barcelona i va ser que éste que és amic nostre, Navarro,

R: Pues ell ere paleta, de la construcció, i me va dir: Vés a tal puesto-. I, per cert, que per ell me'ls van donar bé, content, content.

P: I els va portar vostè?

R: Me'ls van degué de portar, ja no me'n recordo.

P: Eren molt moderns. Eren molt bons per a l'època?

R: En aquella època no n'hi havia cap al poble de Sillon com aquell. I ara tampoc pot ser perquè tenie lo pujant, lo pujava, baixava, lo tirava cap a endarrere, cap a tot arreu, lo ficava al meu nivell, al nivell que volia jo. Ere un sillon majó. Jo els vaig donar (al Museu) perquè allà baix los sillons feen nosa.

P: Quins serveis feia? Quin horari portava?

R: Pues això ja és més difícil d'entendre per a tu, per a mi no perquè jo era llaurador després (abans) i jornalier, de tot. Divendres, dissabte i diumenge obria tot lo dia, però a lo millor lo dijous obria pues de les 5 de la tarde, i el dilluns a lo millor no obria, però el dimarts, dimecres ja sí, per la tarde, venia sempre prompte.

P2: No tenia horari!

R: Perquè després (abans) tothom passava per la barberia, s'afaitava cada setmana... Així com ara no van sol que a tallà's lo pèl.

P: I la gent no s'afaitaven a casa? Anaven allí?

R: No, s'afaitaven alguna volta a casa però a la barberia la majoria de les voltes.

P: Vostè què feia: barber, tallar el pèl...

R: Taller el pèl m'ha agradat sempre molt.

P: Sol hòmens?

R: Sí.

P: I què més feia?

R: Llavar el pèl, fer d'esmolet moltes voltes perquè jo tenia una pedra pa esmolar-la, tenia una corretja pa suavitzar-la. I ja em demanaven molt massatge, ficar massatge a la cara.

P: Lo de fer de barber com se fa?

P2: Com començaes a arregla'l?

R: Primer a remullar i després a afaitar.

P: En què remullava?

R: En sabó.

P: Aigua i sabó?

R: Sí. I la brotxa i una cosa com una grialeta, ficava lo paper damunt i cada volta que s'omplie la navalla la limpiava en aquell paper. Avui ja no s'afaita ningú a la barberia. Jo que m'afaito pues primer m'arremullo i fico una miqueta d'aigua al lavabo i mentrestant m'afaito pues frego la navalla.

P: I després què feia?

R: Pues talla'ls lo pèl o tocar el clatell.

P: Però per acabar l'afaitat? Rentar-los la cara...

R: Hi havia que no volien res, per no pagar diguem i n'hi havia que los ficava un massatge.

P: Que és una colònia?

R: Una colònia molt bona que me la demanen hasta de Barcelona pa fer massatges pal dolor. I jo ara me n'he posat al genoll antes de marxar cap al café.

P: I quina marca és?

R: Baron Dandi. Tenia el Geniol i a baix tinc una botella en Napoleón.

P: I per a tancar el poro i que cicatritzare la pell?

R: Ficaven lo massatge este. Allò refresque. Este massatge, mare! No en fan ara!

P: I no n'hi havia perill de fer un tall a la gent?

R: Si feia un tallet petit tenia una pedra i li facave al tallet i ho cremave al moment i ja no eixie sang. Encara la tinc ara.

P: Una pedra?

R: Una pedreta llarga. (...)

P: Les tissores?

R: Si no paro cuenta conforme les dixo al caixó se fan malbé.

P: I pa cuidar el materia que feie? Pa guardar-lo

R: Pues mentrestant m'anave bé no passave res, les deixava allí damunt del taulell que tenie un taulell i a quan veia que ja feien mal, perquè jo els ho preguntave a la gent, pues a quan se gastae molt venie un esmolet pel carrer en una moto o bicicleta i portave los trastes pa esmolar. Però, a més, tinc la pedra molt fina i un suavitzador de pell (fa gestos de com s'utilitzen), pa poder esmolar la navalla bé. Allò ere lo que ficae la navalla bé. La pedra ere pe afilar però lo d'això ere pa que anès bé.

11'38''

La pedra d'esmolar, el suavitzador, la màquina de tallar el pèl, n'hi ha una altra baix que és del 0 allò que no deixave res quasi, esta deixave una mica, té les dents més grosses. I esta (la màquina) fees lo que vullgues: la pugues, la baixes...

Ara, són trastes molt delicats, si no pares cuenta.

I navalles pues moltes. Esta ja és vella però això talle com lo pensament.

P: Podria fer como ho feia?

R: Pa esmolar és així (lima la navalla en la pedra passant-la plana i fent cercles) i después fas així (passes la navalla pel suavitzador) i això no fa mal lo client.

P: I per a netejar-la?

R: No los trastes no es limpiaven mai, no es tocae res d'això mai. No es podie tocar això perquè a lo millor limpiaves i et deixaves algo i serie... La pedra està sempre fina.

P: I per a tallar bé el cabell a un home com se fa?

R: M'agradave molt. Vaig a buscar. (Torna. Simula tallar el cabell amb unes tissores i un peine: a la mà dret les tissores no para de obrir i tancar i amb el peine a l'esquerra amb les puntes cara amunt). Això no parave mai (les tissores), sempre, anar tallant lo pèl així. Allí on sabies que havies d'apretar apretaves i allí on sabies que s'havie de quedar lo deixaves (...). Ara també tallo a la dona i a la noia. I ara la noia ha anat (a una perruqueria) i l'han fotut al rape. S'ha de tindre cap de saber conforme ha de quedar el cap. Mira, lo gendre té una piga com la punta del dit aquí darrere (coll), pues mira has de taller el pèl pa que no es vego la piga. No vas a tallar tot lo cap i que es beigo la piga, sinó has de taller tot lo cap degut a la piga pa que no es vego. Quede bé. O sigue que degut al cap ha de quedar el pèl.

P: És a dir que si li venie un que tinguere algo vostè intentave rectificar-ho.

R: Sí, perquè si tallo molt d'un puesto i de l'altre no gens, allò no. Ara se talle molt mal lo pèl. Ara tot ho fa això (la màquina). Ara agarren la màquina ho posen al rape i ale, ja està tallat!. I antes no. L'amo que tenia jo era terrible pa tallar el pèl. Ara que ja estae a Barcelona este. Va deprende a Barcelona. Ere bo, bo.

P: On tenia vostè la primera barberia?

R: Allí al perxi. Allí on tenen la casa (dos membres del Museu) una miqueta avant lo carrer n'hi ha un perxi i allí tenie la barberia que vai llogar un quarto. Però después ja vaic passar aquí, vaic fer obres i vaic passar aquí. Hasta que vaic plegar, ja tota la vida. Vaic plegar als 61 anys. Als 61 vaic plegar els trastes perquè vaic posar los anys que tenia de minero i me vaig retirar més prompte. I ja no vaic pelar només que a 2 o 3 families, de casa, i ojala no n'haguesse fet cap! (je, je).

P: I vostè també va tenir algun aprenent?

P2: Pa ensenyà? Si que en va tindre, un o dos en va tindre. Un quan va començar ja volie cobrar.

R: Vaig tindre un i al cap de quatre dies ja em va demanar son pare que li havia de donar el jornal. I ja vaig dir: -Fora!-. Después ne tenie més però els donava una voluntat, solament, pa ensenya'ls. Va vindre Ramon, lo de la Carretera, va vindre Fernando, va vindre el que ara és barber, bueno, de xiques i xics, Rodrigo, aquell va vindre a baix a la barberia i no es movie i una volta va saber ja va marxar i es va ficar una barberia perquè vaig plegar jo.

P: Vostè quan feie d'aprenent cobrave?

R: A mi me donave el que volie l'amo, no cobrave res jo. Al revés, n'hi havia voltes que em pegave la mare perquè no venia prompte per anar a la barberia, me la fotie per estos rius...

Però German me donave algo, però jornal mai en la vida no en vaig cobrar tant a quant anava a dependre. Ara bé, quan venia de la mina después sí que em donave algo, que treballave jo sol la festa pues igual me donave la mitad (perquè obria ell sol la barberia).

P: Per què va començar a anar d'aprenent? A la seua família ja hi havie algú que fore barber?

P2: Pues perquè no tenie pare i sa mare pues...

R: Pues perquè no tenia res i ell mateix em va dir si volia anar pa aida'l, pa arremullar mateix. Jo els arremullava i els afaitava ell.

P: I a vostè li agradava abans de començar?

R: Home, per força! Lo que me manaen! Sempre li aidava, sempre. Ere molt bon jan aquell home.

P: Vostè de menut havia pensat de ser barber?

R: No, jo no vaig pensar mai de ser barber (...).